

Din Basarabia

Cerul din nou se întunecă. Succesul opoziției în alegerile pentru Duma, pe de o parte—zăpăcise administrația, care nu mai știa la ce să se aștepte, pe de altă parte—in masele populare se născuse un moment nădejdea, că adunarea reprezentanților poporului va fi în stare să pună bazele unei alcătuirii politice și sociale mai drepte.

A trecut abia două luni de atunci,—și totul s'a schimbat: administrația e mai hotărîtă ca ori cînd să opună năzuințelor populare străvechile abuzuri în numele „ordinei“, iar poporul pierde din nou credința în posibilitatea unei transformări pacifice, pe cale legală, cu ajutorul Dumei.

Biurocrația,—și aci e cea mai mare anomalie a situațiunii,—nu se mai poate sprijini în opera de salvare a «ordinei» sale pe nici una din clasele sociale, nici pe armată, nici măcar pe puterile poliției propriu zise,—ea e silită să facă apel la toate drojdiile sociale, la toți vagabonzii și criminalii de rînd: destăinuirile făcute în Dumă de prințul Urusov, fost guvernator al Basarabiei, fost ajutor al Ministrului de Interne,—cunoscut și în România, unde a reprezentat pe țar la serbările din Iași în toamna anului 1904,—nu mai pot lăsa nici o umbră de îndoială în privința complicității salvatorilor „ordinei“ cu asasinii și tâlharii de rînd, plătiți pentru a masaca și prădă acele elemente ale societății ruse, cari sunt mai primejdioase „ordinei“ generalului Trepov & Comp.

Prințul Urusov citează fapte precize și nume: amintim numai pe acel ofițer superior al corpului de jandarmi, Commisarov, care declară, că e în stare să «aranjeze» «pogrome» (un termen *tecnic* pentru aceste masacre combinate cu tâlharii) de toate mărimile și de toate felurile: pe zece oameni, și pe zece mii de oameni; pentru motive naționale, sociale, religioase, revoluționare și contra-revoluționare...

Vă puteți închipui emoțiunea Dumei, cînd un om ce acum trei luni făcea parte din guvern, i-a comunicat, că pentru 3 Februarie să plănuia la Kiev «aranjarea unui pogrom pe 10,000 de oameni», intelectuali și evrei!..

Rezultatele alegerilor au suspendat pentru un scurt timp

această activitate, dar «pogromul» din Bielostoc semnalează reînceperea operațiunilor.

Pentru Basarabia aceasta s'a manifestat de o cam dată numai prin incendiarea tipografiei „Basarabiei” și a „Basar. jizni.” și prin confiscarea numerelor «Basarabiei» cu calcarea tuturor formelor legale, dar cine poate ști ce ne așteaptă mine?

E caracteristic că o dată cu operațiunile *en grand*, prin «pogrome», s'au început și atentate sporadice în contra persoanelor și a averilor, cari,—după cum arată presa opoziționistă,—nu se săvîrșesc decît în localitățile declarate în stare de asediu și rămîn nepedepsite.

În străinătate cu greu se poate închipui atmosfera în care trăește astăzi toată Rusia;—pentru a vă da măcar o slabă idee despre această, voi cita *numai din două numere* ale ziarului «Bessarabet», luate la întîmplare, din 20 și 21 Iunie c., toate acele fapte, cari denotă desorganizarea completă a organismului social și fac intolerabilă viața în Rusia;—și încă las la o parte toate grevele și acele conflicte între lucrători și patroni, cari nu sunt însoțite de violențe și tâlhării.

Trebue să notați, că *Bessarabetul* publică *numai telegramele agenției oficiale*, și că numerile citate cuprind faptele săvîrșite *numai în două zile*: 18 și 19 Iunie.

Iată acest suggestiv pomelnic (în ordinea în cari sunt publicate telegramele):

În ziua de 18 Iunie:

1) Meetingul soldaților în lagărul din *Crasnoe-selo*, cu revendicări revoluționare.

2) Asemenea în *Peterhof*, aproape în fața împăratului.

3) *La Odessa* pentru ca să poată pleca din port un vapor, se scoate armata.

4) În *Varșovia* e prădat ziua în amiază-mare, în stradă, casierul uzinei de gaz.

5) Tot acolo, și în aceleași condițiuni, e prădat casierul primăriei.

6) *La Bielostoc* sergentul de oraș postat lingă casa guvernatorului general trage mai multe focuri de revolver.

7) *Pavlograd*, panică, încetarea comerțului.

8) *Poltava*, se așteaptă „pogromul”, se scoate armata.

9) *Moscova*, niște oameni mascați pradă, ziua, casa fabricii de parfumerie.

10) Tot în *Moscova*, un grup de lucrători trage focuri de revolver în sergenții de poliție.

11) *Varșovia*, răniți de focuri de revolver trei străjeri de poliție.

12) *Tiflis*, cinci tătari omoară pe moșierul Agasarov, atacă cu revolvele poliția.

13) *Batum*, panică, armata, oprirea armelor.

- 14) *Vilna*, oameni mascați atacă o cofetărie, un sergent omorît, răniți un sub-comisar și alți doi sergenți.
 15) *Tiflis*, împușcat un sergent.
 16) și 17) *Cita*, două deraiieri provocate de rău-făcători.
 18) *Cremenciug*, asasinati doi sergenți.
 19) *Elisavetpol*, asasinat un sub-comisar.
 20) *Bielostoc*, opt oameni armați au atacat și au pradat fabrica Zbira.
 21) *Meshed*, rănit un director de bancă.
 22) Tot acolo, rănit un cazac.
 23) *Biriuci*, țărani au devastat și au ars economia contelui Șeremetev.
 24) *Iuzovca*, țărani ard și devastează proprietatea Lagher.
 25) *Varșovia*, o bandă înarmată a atacat casa sub-comisarului Șasiuter, și l'a împușcat.
 26) *Varșovia*, împușcat de necunoscuți un student.
 27) *Iuzovca*, panica, așteptarea «pogromului», armata.

In ziua de 19 Iunie.

- 28) *Tomsk*, prădată casieria din Novanicolaev.
 29) *Iaransk*, prădată poșta.
 30) *Riga*, prădat casierul fabricii de hirtie.
 31) *Riga*, omorît un străjer de poliție.
 32) *Iuriev*, prădată de țărani o magazie a statului, cu spirit.
 33) *Ligov*, țărani au distrus telefonul și telegraful în tot județul.
 34) *Varșovia*, rănit un sub-comisar.
 35) Tot acolo, în altă stradă împușcat un sergent.
 36) Tot în *Varșovia*, prădată de o bandă înarmată o prăvălie.
 37) Tot în *Varșovia*, în altă stradă, prădat un magazin.
 38) *Vasilcov*, tulburări agrare, armată.
 39) *Homel*, panica, așteptarea „pogromului”, armata.
 40—44) *Varșovia*, după amiazi, în *cinci locuri deosebite*, în acelaș timp aproape, atacuri de bande înarmate,—răniți doi comisari, doi sergenți, un străjer de poliție.
 45) *Harcov*, omorît și prădat casierul societății miniere.....
 Toate acestea numai, repet, în 48 de ore, aproape cite un „număr” pe ceas! și în gazete pătrunde, de sigur, o parte neînsemnată din grozăviile ce se săvîrșesc.....
 Cînd se vor isprăvi, cum se vor isprăvi grozăviile acestea?
 Un lucru e sigur: nici guvernul, nici Duma nu le mai pot pune capăt.....

C.

PS.—Aproape în fie-care număr al „*Basarabiei*” se publică „poruncile” și „plîngerile” diferitelor sate romînești din Basarabia.

Reproducem după No. 9 al ziarului pe una din comuna *Cojușna*, jud Chișinău :

„In Duma Imperială, a mai jos iscăliților locuitori din satul Cojușna, ținutul Chișinăului—Plingere :

„In vremea grea de astăzi, care o duce Patria noastră, noi uădăjduind un mai bun viitor și așteptind schimbarea traiului nostru, din adinecul sufletului bine-cuvîntăm lucrările Dumei Imperiale spre folosul obștesc, și îndrăznim cu mare plecăciune a ruga Duma, ca să pue înaintea Măriei Sale Impăratul și plîngerile noastre, cari se închee în următoarele : înființarea temeiurilor, vestite prin manifestul Măriei Sale de la 17 Octomvrie anul 1905 ; îndestularea cererii noastre cei mai de samă în ziua de astăzi, a nevoiei de pămînt, și ridicarea luminării noastre cu obștescul și fără de plată învățămînt al copiilor noștri
„în limba părinților noștri.

„Anul 1906, Iunie în 20 zile

„locuitorii satului Cojușna“

(urmează 64 iscălituri).

Precum se știe No. 5 al „Basarabiei“ a fost confiscat.

Am avut norocul de a pune mîna pe un exemplar al acestui No. din care reproducem următorul apel :

„Cătră toți Basarabienii

„Pentru expoziția națională

„Frați Moldoveni !

„Munca cinstită și rodnică a fraților noștri de peste Prut va fi sărbătorită printr'o mare și înălțătoare expoziție, care se va deschide în București, capitala Romîniei.

„Voi toți, cari știți cum simte și cugetă Romînul vă veți simți mindri a veni în număr cit mai mare, la această sărbare de renaștere națională. Cu această ocazie veți vedea și chipul sfînt al marelui voevod, Regele Carol, care a știut să rupă lanțurile robiei și să aducă lumină cit mai multă în inima asuprită a Romînilor.

„Veniți, căci aceasta este sărbătoarea mare a Romînimii, de la care nimene nu trebuie să lipsească, și de la care poate într'o zi, va atirna și viitorul nostru.... Veniți!...“

Oare acest nevinovat apel a motivat confiscarea ? Nu știm, și nu știe nimene, căci cum declară confratele din Chișinău—motivele confiscării n'au fost comunicate direcției ziarului....